

Justis- og
beredskapsdepartementet
Integreringsavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Oslo/ 20.mars 2018
Vår ref.: INNVA

Deres Ref.: 17/7281

Høringsuttalelse – Forslag om å avvikle prinsippet om ett statsborgerskap

1. Om Jussbuss

Jussbuss er et studentdrevet rettshjelpstiltak tilknyttet Universitetet i Oslo. Vi har 47 års erfaring med rettshjelpsarbeid og oppsøkende virksomhet.

I 2017 behandlet Jussbuss 1123 saker innenfor utlendingsrett. På bakgrunn av våre erfaringer, ønsker vi å kommentere regjeringens forslag om å avvikle prinsippet om ett statsborgerskap.

2. Forslaget som helhet

Jussbuss er negative til departementets forslag om å avvikle prinsippet om ett statsborgerskap. Vi er i utgangspunktet svært positive til en innføring av dobbelt statsborgerskap, men kan ikke stille oss bak forslaget da det legges «avgjørende vekt» på adgangen til tap av statsborgerskap.

Jussbuss er negative til det avgjørende premisset som ligger til grunn for forslaget, og tar derfor avstand fra innføringen av dobbelt statsborgerskap slik forslaget nå er utformet.

3. Prinsippet om dobbelt statsborgerskap

Jussbuss er i utgangspunktet for prinsippet om dobbelt statsborgerskap.

I samfunnet blir globaliseringen stadig mer fremtredende, særlig når det gjelder bosetting og utvekslingen av språk og kultur. Ved å innføre dobbelt statsborgerskap, erkjenner samfunnet at et individ kan ha tilknytning til flere land samtidig. Det er vanlig at norske borgere bosetter seg i utlandet. Å stenge for å kunne ha mer enn ett statsborgerskap hindrer globaliseringsprosessen og kulturutveksling på tvers av landegrenser.

Mange som flytter til Norge opplever det som følelsesmessig vanskelig å frasi seg sitt nåværende statsborgerskap for å få det norske. Som departementet viser til i høringsforslaget, er det mange som velger ikke å få norsk statsborgerskap, til tross for alle rettighetene det innebærer. Erverv av norsk statsborgerskap henger nært sammen med god integrering, og skaper tilhørighet til det norske samfunn.

Mange andre land har innført muligheten til å ha dobbelt statsborgerskap som en rettighet for sine borgere. Nordiske land som for eksempel Sverige og Finland har begrunnet dobbelt statsborgerskap ut fra hensynet til borgernes rettigheter.

Når regjeringen nå ønsker å innføre dobbelt statsborgerskap for å muliggjøre tap av statsborgerskap viser det at Norge ikke bare henger etter på verdensbasis, men har misforstått begrunnelsen for innføring av mulighet for dobbelt statsborgerskap.

Det er på høy tid å innføre adgang til dobbelt statsborgerskap, men ikke med premisset regjeringen har fremlagt.

4. Tap av statsborgerskap

Dobbelt statsborgerskap innebærer en prinsipiell endring av norske statsborgerregler, i tråd med et mer globalt verdensbilde og regelendringer hos våre naboland. Samtidig må det vernes om den tryggheten statsborgerskap gir individet og det ansvar Norge har for egne borgere.

Departementet uttaler i punkt 6.1 i høringsforslaget at de har lagt «avgjørende vekt» på at dobbelt statsborgerskap er en forutsetning for å frata personer statsborgerskap, for eksempel på grunn av terrorhandlinger.

Å innføre dobbelt statsborgerskap for lettere å kunne frata individer deres grunnleggende rettigheter, er en ansvarsforskrivelse fra norske myndigheter. Siden departementet legger avgjørende vekt på tap av statsborgerskap vil Jussbuss komme med noen bemerkninger til hvorfor begrunnelsen er uholdbar.

4.1 Statsborgervernet må ikke svekkes

Statsborgerrettigheter er avgjørende for et individs stilling i samfunnet. Statsborgerskap innebærer en trygghet for individet, både rettslig, sosialt og psykologisk.

Det er en uttalt politisk målsetning fra regjeringen at statsborgerskap «skal henge høyt» jf. Meld. St. 30 (2015-016), og det stilles strenge vilkår for å erverve statsborgerskap ved søknad i dag. Å endre regelverket med en målsetning om lettere å kunne frata statsborgerskap sender sterke signaler om at et norsk statsborgerskap ikke lenger har den stilling det tidligere har hatt, og at noen statsborgerskap ikke er like trygge som andre. Skillet vil skape usikkerhet og være integreringshemmende.

Begrunnelsen departementet gir innebærer forskjellsbehandling mellom personer med ett og to statsborgerskap. Personer med kun ett statsborgerskap vil ha et mye sterkere vern enn personer som også har tilsvarende tilknytning til andre land. Dette er med på å lage en ordning med A- og B-borgere i norske samfunn.

4.2 Den norske stat må ta ansvar for egne borgere

Jussbuss er negative til at tap av statsborgerskap skal benyttes overfor personer som har begått straffbare handlinger og lignende. Norge har klare forpliktelser overfor norske borgere, og bør ikke uten videre fraskrive seg ansvar. Det er et grunnleggende prinsipp i norsk

kriminalomsorg, at straffedømte skal rehabiliteres og på lang sikt returneres til samfunnet. Dette ansvaret må Norge også ha overfor personer som er dømt for overtredelser av straffeloven kapittel 16, 17 og 18.

Norge bør bekjempe sikkerhetsrisiko og straffbare handlinger på andre måter enn ved å frata norske borgere statsborgerskap. Det er også tvilsomt hvor stor effekt innføringen av dobbelt statsborgerskap og tap av statsborgerskap vil ha på bekjempelse av terror.

Det vises til Jussbuss sin høringsuttalelse av 06.02.2017, til høringsnotatet "Endringer i statsborgerloven mv. Tap av statsborgerskap ved straffbare forhold eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser" for øvrig begrunnelse.

5. Tap av statsborgerskap ved liten tilknytning

Departementet uttaler i pkt. 6.5 at de ikke vil foreslå å oppheve statsborgerskapsloven § 24. Departementet trekker gjentatte ganger i høringsforslaget frem at dagens globalisering har ført til at stadig flere personer har tilknytning til flere land. Å opprettholde adgangen til å frata nordmenn statsborgerskapet på grunn av liten tilknytning til Norge, henger ikke sammen med tanken om å anerkjenne at man kan ha tilknytning til flere land enn ett i dagens moderne samfunn. Forslaget om ikke å oppheve statsborgerloven § 24, gir også uttrykk for at innføringen av dobbelt statsborgerskap ikke er begrunnet i hensynet til borgernes rettsstilling.

Jussbuss mener at statsborgerskap ikke bør tapes ved liten tilknytning, og at statsborgerloven § 24 må oppheves dersom adgang til dobbelt statsborgerskap innføres.

6. Vilkaene for gjenerverv av statsborgerskap er for strenge

Departementet uttaler at norsk statsborgerskap ikke skal gjenerverves uten videre og foreslår flere vilkår for gjenerverv, som tilknytning til Norge og vandel. Jussbuss mener at det ikke bør stilles vilkår for gjenerverv dersom dobbelt statsborgerskap innføres.

6.1 Vilkår om tilknytning til Norge

Jussbuss er negative til vilkåret om tilknytning til Norge for gjenerverv. Jussbuss mener at det burde vektlegges at en person kan ha sterk tilknytning til Norge til tross for få besøk i løpet av de siste årene.

En person som tidligere har hatt norsk statsborgerskap, har i seg selv tilstrekkelig tilknytning til riket, uavhengig av om dette ble ervervet ved fødsel eller søknad. Hvilket forhold personen har hatt til Norge etter at de måtte frasi seg sitt tidligere statsborgerskap bør ikke komme søkeren til last, og derfor heller ikke oppstilles som et selvstendig vilkår for gjenerverv.

6.2 Vilkår om vandel

Jussbuss er negative til at det skal stilles vilkår om vandel for personer som tidligere har hatt et norsk statsborgerskap. Det er urimelig at personene skal bli utestengt fra å gjenerverve norsk statsborgerskap, og blir henvist til å oppfylle de alminnelige vilkaene for erverv av

norsk statsborgerskap ved søknad. Tilknytning til Norge gjennom tidligere statsborgerskap bør være tilstrekkelig for gjenerverv.

Dersom krav til vandel likevel innføres må det stilles et krav om forholdsmessighet ettersom nektelse av gjenerverv er et inngripende vedtak. I vurderingen bør det foretas en avveining av tilknytning til riket og forholdets alvor. Vurderingen bør lovfestes slik at den ikke overlates til forvaltningens frie skjønn. Det er viktig at forholdsmessighetsvurderingen kan etterprøves av domstolene.

Som et alternativ til å oppstille et krav om vandel, foreslår Jussbuss at det kan innføres karenstid slik regelen er for erverv av statsborgerskap etter søknad, jf. statsborgerskapsloven § 9.

Det vises i punkt 6.3 til at personer som faller utenfor bestemmelsen om gjenerverv på grunn av straffbare handlinger vil være henvist til å søke om norsk statsborgerskap etter de alminnelige reglene i statsborgerloven.

Man må da forholde seg til de vanlige reglene om karenstid ved utførte straffbare handlinger. Vilårene for gjenerverv bør være lempeligere enn for førstegangs søknad, slik at karenstiden for gjenerverv blir kortere enn for førstegangs søknad.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Personer som gjenerverver norsk statsborgerskap bør ikke pålegges søknadsgebyr

Jussbuss mener at det ikke bør innføres gebyr for de som gjenerverver norsk statsborgerskap når innføringen av dobbelt statsborgerskap faktisk vil medføre besparelser for utlendingsmyndighetene. Dette gjør seg særlig gjeldende ettersom det er et begrenset antall personer som er omfattet av den gruppen som har mulighet til å gjenerverve norsk statsborgerskap.

Videre er det norske myndigheters oppgave å behandle slike søknader. Enkeltpersoner som tidligere har blitt rammet av regelen om at Norge ikke tillater dobbelt statsborgerskap bør ikke pålegges økonomiske byrder som følge av at Norge innfører dobbelt statsborgerskap.

8. Avsluttende kommentarer

Jussbuss er negativ til departementets forslag om å avvikle prinsippet om ett statsborgerskap. Vi er i utgangspunktet svært positive til en innføring av dobbelt statsborgerskap, men kan ikke stille oss bak forslaget ettersom det legges «avgjørende vekt» på adgangen til tap av statsborgerskap.

Jussbuss er negative til det avgjørende premisset som ligger til grunn for forslaget, og kan derfor ikke støtte innføringen av dobbelt statsborgerskap slik forslaget nå er utformet.

Mitra Zarabi
Mitra Zarabi

Elida Steinsdatter Andersen
Elida Steinsdatter Andersen

Marit Aarsland Loe
Marit Aarsland Loe

Mitra Zarabi
Erik Rustad Markussen
v/ Mitra Zarabi

Mitra Zarabi
Siyaamala Loganathan
v/ Mitra Zarabi

Elida Steinsdatter Andersen
Camilla Hagelien
v/ Elida Steinsdatter Andersen